

Rapport fra tilsynssensor for PPU – høst 2007 og vår 2008

Grunnlaget

Denne rapporten er basert på følgende:

1. Besøk til ILS under avvikling av muntlig eksamen i PPU 6. desember 2007:
 - Tilstedeværelse som observatør ved muntlig eksaminasjon i to eksamenskommisjoner
 - Deltakelse i debatt om bruk av vurderingskriterier på internt lærermøte
 - Oversikt over eksamensresultater PPU vår 2006 – høst 2007, presentert av Lee Ann Rae Aamodt
2. Besøk til ILS 2. juni 2008 etter skriftlig sensur i PPU:
 - Gruppeintervju (2) med interne sensorer
 - Gruppeintervju med PPU-studenter
 - Deltakelse på internt lærermøte

Muntlig eksamen høsten 2007

Tidligere (høsten 2006) har jeg også observert muntlig eksaminasjon i eksamenskommisjoner i naturfag, geografi og engelsk. Denne gangen gjaldt det fagene religion og engelsk¹. Disse eksamenskommisjonene ble valgt av praktiske grunner: det var disse eksaminasjonene som ble avholdt den dagen jeg besøkte ILS. Eksaminatorene ble forespurt kort tid før eksamen. Det ble besluttet at én av kandidatene skulle ”skjermes” for å ha en tredje person tilstede, fordi en antok at dette ville være en uforholdsmessig stor ekstra belastning for vedkommende. Som sist ble de eksaminasjonene jeg observerte gjennomført på en sikker og god måte. Eksaminatorene var godt forberedt og la vekt på å skape trygge rammer for kandidatene. Min faglige kompetanse tillater ikke å vurdere kandidatens prestasjoner, men resonnementene som lå til grunn for sensorenes karaktersetning, virket sikre og overbevisende på meg, og de var i hovedsak sammenfallende med mine egne generelle vurderinger av studentenes prestasjoner og min tolkning av vurderingskriteriene.

Mitt helhetsinntrykk er at gjennomføringen av muntlig eksamen jevnt over fungerer godt. Det er en høyt profesjonelt nivå hos de som eksaminerer, og kvaliteten på gjennomføringen er jevnt over god. Ikke minst merker jeg meg at eksaminatorene selv uttrykker tilfredshet over denne vurderingsformen; den oppleves som meningsfull og riktig. Diskusjonen i lærermøtet samme dag viste noen av de utfordringene denne vurderingsformen medfører:

Vurderingskriteriene, som ble ”prøvd ut” for første gang; fungerte rimelig godt, men var samtidig noe problematisk. Når på skalaen går man fra positive til negative beskrivelser? Trenges ulike kriterier for framføring og ”samtalen” etterpå? Hvordan få fram både fagdidaktikk og pedagogikk? Integrering for integreringens skyld, kan det bli kunstig? Kommer praksis i bakgrunnen? Presentasjonene er gjerne gode, ofte er samtalen/eksaminasjonen et antiklimaks. Er det et problem at eksaminatorene som oftest kjenner studentene godt?

På møtet ble det besluttet at kriteriene skulle ble ”justert” med utgangspunkt i de erfaringene en hadde gjort.

¹ Eksamenskommisjon Vestøl/Fladmoe (religion) og eksamenskommisjon Lund/Stålhane (engelsk)

Lee Ann Rae Aamodt presenterte en oversikt over karakterfordelingene på eksamen i PPU (heltid og deltid) fra og med høsten 2006 til og med høsten 2007. Vi kan se en tendens til større karaktermessig spredning høsten 2007. Dette kommer tydeligst til uttrykk i muntlig karakterene. Om dette er en indikasjon på at vurderingskriteriene håndteres annerledes enn tidligere eller om det er nivået i studentenes prestasjoner som har endret seg, er det ikke mulig å si noe om. Det vil være av stor interesse å følge med i utviklingen og å forsøke å få en dypere forståelse av dette.

Om muntlig eksamen, fra intervju med studenter i juni 2008:

”Det kan være noe uklarhet om hvor eksaminatoren vil hen med sine spørsmål - skal det være en fortsettelse av presentasjonen – eller skal det være en del av ”utspørringen”? ”På en annen side kan denne uavklarheten gi studentene anledning til å ta styringen og vise hva han/hun kan”.

Vurdering av den ”nye” mappevurderingsordningen ved ILS våren 2008

Under mitt besøk til ILS i juni 2008 var mitt spesielle fokus de erfaringene en hadde høstet med den nye mappevurderingsordningen som ble innført fra og med studieåret 2007-2008.

Mine tre hovedspørsmål var:

1. Hvordan fungerer den nye mappeordningen som et instrument for å måle studentenes kompetanse?
2. Er mappeordningen organisatorisk og praktisk håndterlig for faglærerne og for studentene?
3. Hvilke erfaringer har en gjort under sensureringen, og hvordan vurderer sensorene de nye vurderingskriteriene?

Jeg gjennomførte semistrukturerte gruppeintervjuer på ca 45 min. hver; 2 intervjuer med 4-5 ILS-ansatte og ett intervju med 2 PPU-studenter. I gruppeintervjuene med faglærere deltok både fagdidaktikere (naturfag, samfunnsfag, fremmedspråk, matematikk) og pedagoger. Dessuten var jeg tilstede under en diskusjon/erfaringsutveksling om mappevurderingen i PPU-møtet den 2. juni.

Fungerer den nye mappeordningen som et godt måleinstrument? Fanger den opp den kompetansen hos studentene vi ønsker å måle?

- Flere av faglærerne peker på at mange studenter har problemer med skriftligformen. Det er egen sjanger, som ikke alle behersker like godt. Som eneste vurderingsform, ville den ikke måle studentenes kompetanse godt nok; sammen med muntlig eksamen dekker det bedre.
- Noen peker på at denne vurderingsformen ikke fører til systematisk lesing. ”Det handler om å finne fram til en egnet teknikk for å finne sitater og skrive noe omkring.” ”Studentenes tvinges ikke til å lese. I dagens system kan de bare manøvrere seg gjennom ved å reflektere over et smalt tema. De slipper å jobbe med hele pensum.” ”Vi stiller for få krav; det er for lite bredde.” ”Mappeoppgavene er veldig forutsigbare, studentene er overfladiske, lite dypgang”.
- Vurderingen skal måle studentenes sluttkompetanse. Dette kan komme i konflikt med behovet for å spre arbeidsbyrden for studentene.
- Studentene hevder at de ”alt i alt” føler at de er blitt godt vurdert, og at vurderingssystemet fungerer langt på vei.

- *Den integrerte delen av mappen – svakeste ledd?* Mange faglærere peker på det problematiske spesielt med den integrerte oppgaven:
 - ”Den integrerte oppgaven er en utfordring i seg selv. Det er det svakeste elementet i mappen. Den krever en sjangertilnærming som er vanskelig”
 - ”Studentene sliter med den integrerte oppgaven”
 - ”Mange av de integrerte oppgavene jeg har sett har vært enten kompliserte pedagogikkoppgaver med mye teori, eller refleksjonsdokumenter, praksisdokumenter eller ren fagdidaktikk”
 - ”Integrert oppgave/praksisoppgaven: det er en utfordring å få dette til. Det må ikke være det integrerte som er poenget, poenget er at det praksisrelaterte løftes fram”.
 - ”I gamle dager kalte vi det praksiscase. Det var mye tydeligere, da forsto studentene hva fokuset var. Da forsket de på egen praksis”
 - ”Det forventes at studentene skal beherske en form de ikke har fått trening i, nemlig å koble fagdidaktikk og pedagogikk. Studentene må få se hvordan vi kan koble fagdidaktikk og pedagogikk. De må ”forske på egen praksis”, slik det var i gamle dager.”
 - ”Hvorfor skal man på død og liv integrere pedagogikk og fagdidaktikk? For eksempel når det handler om atferdsforstyrrelser eller ungdomskultur ...”
 - ”Er ikke den integrerte dimensjonen allerede nok ivaretatt gjennom de praksisdokumentene som vi krever?”
- Studentene: ”Mappens tre dokumenter skulle være 3 naturlige vinklinger, det var ikke vanskelig i det hele tatt.” ”Det var litt krevende å rydde opp i tankene: når er det pedagogikk, når er det fagdidaktikk?” ”Den integrerte delen skulle knytte seg til erfaringene i praksisperioden – det var helt greit”. ”Kjempebra med mappa: fikk god anledning til å drøfte fagdidaktiske problemstillinger, begrunne dem i pedagogikk og koble til ens egne erfaringer fra praksis”.

Organisatoriske og praktiske sider. Er den nye mappeordningen håndterbar for sensorene og studentene?

Faglærerne mener det er vesentlig mindre arbeid nå enn med den gamle ordningen. Men fortsatt hevdes det at det er for tidkrevende (en av faglærerne oppgav at han brukte 120 min. pr mappe). ”Fint å sensurere sammen med en pedagog, vedkommende leser mange oppgaver, dermed får vi større likhet på tvers av fagene.” ”To-sensorsystemet er ikke egentlig et sensorsystem, mao sensorene har ikke forutsetninger for å ”kontrollere” hverandre”. Det er heller slik at de to utfyller hverandre”. ”De er viktig at besvarelsene/mappene er anonyme i størst mulig grad.” Faglærerne mener at fagdidaktikkoppgaven kommer for tidlig i semesteret. Fordelingen av arbeidet er ikke helt bra.

Studentene: ”Det var ikke så tydelig hva som ble forventet av oss. Bra at en selv kan formulere problemstillinger, men ikke så lett å vite hvordan man skal tilrettelegge besvarelsen/tilnærmingen. Noen studenter har ikke så mye skriveerfaring.” ”Brukes ordet *mappe* egentlig riktig?” ”Skal refleksjonsdokumentene inn i mappa? Ved å legge inn i mappa alt en har ”produsert”, eksponerer man seg mer – er det bra for studenten?”

”Jeg trodde vi skulle levere mappebesvarelsene mer fordelt over semesteret”. ”Arbeidet gjennom semesteret må kunne fordeles bedre, erfaringen viser at ”alle” skriver alle tre dokumenter i de 10 siste dagene”. ”Dette må jo studentene også selv ta ansvar for, man må fordele arbeidet selv og sørge for at en har noe ferdig før

praksisperiode 2”. ”Problemet er at en skal måle sluttkompetanse. Det kommer i konflikt med behovet for å spre arbeidsbyrden”.

”Kanskje kunne en ha gjort ferdig ped. oppgaven før praksisperiode 2, det var kanskje ikke noe poeng i å vente med det til etter praksisen, det gav ikke noe merverdi”.

”Viktig å ha gode frister for innleveringer/veiledning”. Informasjon om eksamensmappa som ble gitt var tildels vanskelig – den var lagt ut på ITL, men den var til dels uklar, mange tekstdokumenter, dette kunne ha vært bedre, mer brukervennlig.”

Sensureringen og de nye vurderingskriteriene

- Spredning og lik praksis: ”Samkjøring /felles sensur med fagdidaktikk og pedagogikk gir bedre kvalitet på karaktergivning, bl. a. gir dette den spredningen som trenges”. ”Fint å sensurere sammen med en pedagog, vedkommende leser mange oppgaver, dermed får vi større likhet på tvers av fagene.”
- Karakteren: Det er ikke så lett å nyansere lenger. Karakterene har blitt ”store sekker”.
- Anonymitet: Fagdidaktikerne klarer ikke å anonymisere mappene. Pedagogene vet stort sett ikke hvem de sensurerer.
- Kriteriene:
 - ”Kriteriene er krevende å bruke:
 - 1. Det er små nyanser som skiller mellom hvert karaktertrinn.
 - 2. Det er tre områder vi skal holde blikket festet på. Hvordan skal de telle innbyrdes?
 - 3. Aktiv bruk av litteratur og ”parafrasering” – hvordan skal vi skille mellom disse?”
 - ”Kriteriene er nyttige, men dette er en utfordring: For studenter står valget mellom tre tilnærminger: 1) å formulere en problemstilling og å drøfte denne; 2) å føre et argument; eller 3) å reflektere. Problemet er kriteriene vi bruker forutsetter en problemstilling, altså den første tilnærmingen.”
 - ”Det er fortsatt elementer i denne kriterielisten som tydeligvis passer bedre i noen fagfelt (fagdidaktikk) enn i andre. Vi må kanskje forsøke å få en ”bedre dekning”.
 - ”Hva med litteraturen som det refereres til. Menes pensumlitterar, nyere litteratur? Her trenges en avklaring.”

Oppsummering og konklusjoner

Den nye vurderingsordningen ved ILS fungerer i hovedsak godt. Det er blitt utviklet en god kultur og praksis rundt muntlig eksamen og mappeeksamen. Arbeidet med å ”finslipe” vurderingskriteriene er satt i system, og bør fortsette. Den integrerte oppgaven i mappen blir av mange oppfattet som det svakeste leddet. Det er behov for en avklaring av dette; hvor tungt skal det veie at innholdet fordeles jevnbyrdig på pedagogikk og fagdidaktikk? Hvilken rolle og betydning har praksisaspektet i denne oppgaven? Skal det være egen praksiserfaring eller kan det være andres praksiserfaringer? Hva er forholdet mellom den gamle ”praksiscase” og den integrerte oppgaven? Fordelingen av innleveringer og div. frister bør også vurderes med tanke på en hensiktsmessig fordeling av arbeidet på den ene siden og behovet for å måle sluttkompetanse på den andre siden. En fjerde utfordring er å følge nøye med i utviklingen av karakterfordelingen og se nærmere på mulige effekter av endret eksamensform eller endret bruk av vurderingskriterier.

Trondheim, 24.06.08

Peter van Marion, tilsynssensor